

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Devarim

Shelomoh ben Yitshaḳ

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

IT

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9976

ואמרת והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר
 בשעריך : טו שבעת ימים תחג ליהנה
 אלהיך במקום אשר יבחר יהוה כי יברכה
 יהוה אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה
 ידך והיית אך שמח : טז שלוש פעמים
 בשנה יראה כל-זכורך את-פני יהוה
 אלהיך במקום אשר יבחר בתג המצות
 ובתג השבעות ובתג הסבות ולא יראה את-
 פני יהוה ריקם : יז איש כמתנת ידו כברכת
 יהוה אלהיך אשר נתן-לך :

ומפטירין עניה סוערה . כישעיה בסיומן ג'ר : קכ"ו .
 פלא"ה . סימן :

ואמרת ולינארה וגיורא ויתמא וארמלתא
 דבקרנך : טו שבועא יומין תחוג קדם-י
 אלהך באתרא דיתרעי יי ארי וברכינך יי
 אלהך בכל-עללתך ובכל-עובדי ידך ותהי
 ברם חדי : טז תלת זמנין בשמא יתחוי
 כל-דכורך קדם יי אלהך באתרא דיתרעי
 בחנא דפטיכיא ובחנא דשבויעיא ובחנא
 דמטכיא ולא יתחזון קדם יי ריקנין :
 יז גבר כמתנת ידיה כברכתא דיי אלהך
 דיהב לך :

ס ס ס

יח דינין ופורענין תמני-לך בכל-קרנך
 דיי אלהך יהוב לך לשבטך
 וידונן ית-עמא דין דקשומ : יט לא-
 תצלי דין לא תשתמודע אפינ ולא-תקביל
 שוחדא ארי שוחדא מעור עיני חכימין
 ומקלקל פתנמין תריצין : כ קושטא
 קושטא הוי-רדיף גדיל דחיחי ותיבת ית-
 ארעא דיי אלהך יהיב לך : כא לא-תצוב
 לך אשרת בר-אילן בסטר מדבחא דיי
 אלהך דתעביד-לך : כב ולא-תקים לך
 קמא דרחק יי אלהך : א לא-תכוס קדם-
 יי אלהך תור ואימר דיהי ביה מומא כל-

מדעם

ס ס ס

יח שפטים ושטרים תתן-לך בכר-
 שעריך אשר יהנה אלהיך
 נתן לך לשבטיך ושפטו את-העם משפט-
 צדק : יט לא-תטה משפט לא תכיר
 פנים ולא-תקח שחד כי השחד יעור עיני
 חכמים ויסלף דברי צדיקים : כ צדק צדק
 תרדף למען תחיה ויבשת את-הארץ אשר-
 יהנה אלהיך נתן לך : ס כא לא-
 תטע לך אשרה כל-עץ אצל מזבח יהוה
 אלהיך אשר תעשה-לך : כב ולא-תקים
 לך מצבה אשר שגא יהנה אלהיך : ס
 תצד ין א לא-תזבח ליהוה אלהיך שור נשה
 אשר

רשי

ד"א כאספן מנרנך ומיקכן למד שמשכנין את הסוכה כפסולת גורן ויחס (סוכה י"ב) : (טו) והייתאך שמח . לפי פשוטו אין זה
 לשון ציוני אלא לשון הכטחה ולפי תלמודו לחדו תכאן לרכות ליל יום טוב האחריו לשמחה (מ"ד) (י) : (טז) ולא יראה את פני ה'
 ריקם . אלא הכיט עולות ראיה ושלמי חגיגה : (יז) איש כמתנת ידו . (חגיגה ה) מי שיטלו אוכלין כרכה ונכסים מרוכין יביא
 עולות מרוכות ושלמים מרוכים : חסלה פרשה ראה שופטים

אשר יהיה בו מום כל דבר רע כי תועבת
 יהוה אלהיך הוא : ס ב כי ימצא
 בקרבך ובאחד שעריך אשר יהנה אלהיך
 נתן לך איש או אשה אשר יעשה את
 הרע בעיני יהוה אלהיך לעבר בריתו :
 ג ואלך ויעבד אלהים אחרים וישתחו
 להם ולשמש או לזרע או לכל צבא השמים
 אשר לא צויתי : ד והנדר לך ושמעת
 נדרשת הישב והנה אמת נכון הדבר נעשתה
 התועבה הזאת בישראל : ה והוצאת
 את האיש ההוא או את האשה ההוא
 אשר לשו את הדבר הרע הזה אל שעריך
 את האיש או את האשה וסקלתם באבנים
 ומתו : ו על פי שנים עדים או שלשה
 עדים ימת המת לא יומת על פי עד אחד :
 ז יד העדים תהיה בו בראשנה להמיתו
 ויד כל העם באחרנה ובערת הרע מקרבך :
 פ ח כי יפלא ממך דבר למשפט
 בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע
 דברי ריב בשעריך וקמת ועלית אל
 המקום אשר יבחר יהוה אלהיך בו :
 ט ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט
 אשר יהיה בימים ההם תכשת והגידו לך
 את דבר המשפט : י נעשית על פי הדבר
 אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר
 יבחר יהוה ושמרת לעשות בכל אשר
 יצוה : יא על פי התורה אשר יצוה ועל
 המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור

פתגמא

מ

מדעם ביש ארי מרחק קדס יי אלהך הוא :
 ב ארי ישתכח בינך בחדא מן קרוך דיי
 אלהך יהיב לך גבר או אתתא דיעבד ות
 דביש קדס יי אלהך למעבר קומיה :
 ג ואזל ופלה לטעות עממא וסניד להון
 ולשמשא או לסיקרא או לכל חילי שמיא
 דלא פקידית : ד ויתחני לך ותשמע
 ותחבע יאורת והא קושטא בין פתגמא
 אתעבדת תועבתא דלא בישראל :
 ה ותפיק ית נבכא ההוא או ית אתתא
 ההיא דעבדו ית פתגמא בישא דדין לתרע
 בית דינך ית נבכא או ית אתתא ותרגמיון
 באבניא וימותון : ו על מימר חרין
 סהדין או תלתא סהדין יתקטיל דחיב קטול
 לא יתקטיל על מימר סהיד חד : ז ידא
 דסהדיא תהי ביה בקדמיתא למקטליה
 וידא דכל עמא בבתריה ותפלי עבד
 דביש מבינך : ח ארי יתבסי מן פתגמא
 לדעא בין דם לדם בין דין לדין ובין
 מכתש סנירו למכתש סנירו פתגמי פלונת
 דינא בקרוך ותקום ותסק לאתרא דיתרעי
 יי אלהך ביה : ט ותיתי לנתכענא ליואי
 ולנר דעא דיהי בימנא האינון ותחבע
 ויחון לך ית פתגמא דדינא : י ותעבד
 על מימר פתגמא דיחון לך מן אתרא
 דהוא דיתרעי יי והושר למעבד בכל
 דילפונך : יא על מימר אורייתא דגלפונך
 ועל דינא דייחון לך מעבד לא תסטי מן

ש

מצוה תצו

מצוה תצו

ואומר דיהי ביה מוקא או כל כדעם ביש דנגיל ואגיס ארום מרחק קדם יי אלקבוז הוא : ב ארום ישקח ביבכח
 בקרא מן קרוביו דין אלקבוז יחייב לבזן גבר או איתא דיעבר רביש קדם יי אלקבוז לטעמר על קיימיה :
 ג ואזל במר יצרא בישא ופלה למענת עממיא וסגיד לחון ולשמשא או לסיקרא או לכל הילא שממיא דרמ
 פקירית : ד ואתחרא לבזן ותשמעון ותיתקעון ית סהרוא טקאות והא קישטא מיון פתקמא אתעבידיר תועבהא
 תדא מניכון : ה ותפקון ית גברא ההוא או ית אנתקא התיא דעברו ית פתקמא בישא תרין לתוע בירר דיעבזן
 ית גברא או ית אנתקא ותאטלונוו באכניא וימותון : ו על מימר תרין סהרין או תלתא סהרין ותקטיל דמחתיב
 קטול לא ותקטיל על מימר סהרין : ז ידא דסתדא תהי ביה בשירוא למקטליה ודא דבל עמא בגברוריא
 ותפלון עביר דביש מניכון : ח ארום יתפריש

ירושלמי

מניכון פתקמא לדינא ביני אדם סארב לאדם דבי וביגי דיגי
 גפשתא לדיגי סמניא ביגי מכפש צירקא למכפש נתקא
 מלי פלויקא בבית דיכזן ותקומון ותסקון לצירקא
 דיתרעי יי אלקבוז ביה : ט ותיתון לגור ברתיא
 דמשיבט לוי ולנת דינא די יהוי ביומיא האינו ותתקעון
 מניכון ויחון לבזן ית הלכת דינא : י ומשקרון על מימר הלכת אויבתא דיתרון לבזן מן אתרא ההוא דיתרעי יי
 ותטרון למעבר בקל דילפונכוו : יא על מימר אויבתא דילפונכוו ועל הלכת דינא דיתרון לבזן פעברון לא
 ארום יתפסי מניכון פתנס לסדר דין גיו דם דקטולין גיו
 דם דתחולין גיו סכתש צרעקא בין מכפש גרקא טלו
 דביצור למניכון ותקומון ותסקון לצירקא די יתרעי יי
 אלקבוז ביה :

הספון

רשי

על ידי דבור רע . ועוד נדרשו בו שאר דרשות כשחייבת קדשים : (ב) לעבור בריתו . אשר כרת אתכם שלא לעבוד אילים :
 (ג) אשר לא צויתי . לעבד (מגילה ח) : (ד) נכון . מכוון העדות : (ה) והוצאה אל שערין את האיש
 ההוא וגו' . המתירא אל שערין לתרע בית דין טועה סכן שמינו אל שערין זה שער שעבר בו או אינו אל שער סכנו כונחמר שערין למטה
 וכחמר שערין למעלה מה שערין האמור למעלה שער שעבר בה אף שערין האמור למטה שער שעבר בה . ותרומה לקירון :
 (ו) שנים או שלושה . אם מתקיימת עדות כשנים למה פרטך בשלשה להקיש שלשה לשנים מה שנים עדות אחת אף שלשה עדות
 אחת ואין נעשין ויחמין עד שזמון כלם (מכות ו) : (ז) בויפלא . כל הפלחה לשון הכדלה ופרישה שהדבר כדל ומכוסה ממך (ח)
 בין דם לדם . (ספרי סנהדרין פד) בין דם טמא לדם טהור : בין דין לדין . בין דין וכלי לדין מייב : בין נגע לנגע . בין נגע טמא
 לנגע טהור : דבריו ריבות . שיהיו חכמי העיר מולקין בדבר זה מטמא זה מטמא זה מחייבו זה מוכה : וקמת ועלית . (סנהדרין פ"ו)
 מלמד שבת המקדש נכזה מכל המקומות : (ט) הכהנים הלויים . הכהנים שלא זכרו לוי : אל השופט אשר יהיה בימים
 ההם . (ספרי) ואפילו אינו כשאר שופטים שהיו לפניו ואתה צריך לשמוע לו אין לך אלא שופט שבימך : (יא) זמין ושכאל :
 (סנהדרין כט) אפילו אומר לך עלימין שחא שמאל ועל שמאל שהו זמין וכל סקן שאומר לך עלימין זמין ועל שמאל שמאל :
 ובל

באר רחובות דקדוקי רשי

(א) משום דלדעת העולם דלא שייכא ענין אפלאה רק בדבר שיועד גוף העסק אלא שנתמיה עליו (כל"א פרוולומדין) תקשה כיון דקאמר
 קרא וקמת ועלית שפע מייכה שאינו יודע כלום והיתך יתכן מלת כי זפלא לבן קאמר רש"י כל הפלחה לשון הכדלה ופרישה הוא
 ורצה לומר שיעים העולם כזה כי באמת לא שייכא ענין הפלחה רק בדבר שמופדל ומפורש ממנו ואינו יודע גוף הדין לפי זה יתכן שפיר מלת
 כי

רשבים

לאמר ויפשה כדתיב לא תעשו ככל אשר אכחנו עושים פה היום וגו' להקריב בכל מקום זכרתי כדברי הימים אך הכמות לא פרו ויפרש שם
 לא היו מקטירים כ"א לא : (ג) אשר לא צויתי . לעבד : (ח) בין דם לדם . לפי פשוטו כן ראייה לרציה בין שנתג למוד .
 כן דין לדין . דיני עמונות . נגע . נגע צרעת :

מכרל יופי

יה (ב) (לעבר בריתו) . רוצה לומר שיטוש ועזוב הכריתו ויעבור עליו כאלו אסר מער בריתו :
 (ד) (עושיב) . סקור בלומר מאד מאד : (ו) (עומת)

הגמח

מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל :
 יב והאיש אשר יעשה כדון לבלתי שמע
 אל הכהן העמד לשרת שם את יהוה
 אלהיך או אל השפט ומת האיש ההוא
 ובצרת הרע משראֵל : יג וכל העם
 ישמעו ויראו ולא יזידק עוד : ס יד כי
 תבא אל הארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך
 וירשתה וישבתה בה ואמרת אשימה עלי
 מלך ככל הגוים אשר סביבתי : טו שום
 תשים עליך מלך אשר יבחר יהוה אלהיך
 בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל
 לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא :
 טז רק לא ירבה לו סוסים ולא ישיב
 את העם מצרומה למען הרבות סוס ויהוה
 אמר לכם לא תספון לשוב בהרך הנה עוד :
 יז ולא ירבה לו גשים ולא יסור לבבו
 וכסף וזהב לא ירבה לו מאד : יח והנה
 בשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את
 משנה התורה הזאת על ספר מלפני
 הכהנים הלויים : יט והיתה עמו וקרא בו
 כל ימיו והיו למען ילמד לראה את יהוה
 אלהיו לשמר את כל דברי התורה הזאת
 ואת החקים האלה לעשתם : כ לבלתי
 הוסד לבבו מאחיו ולבלתי סור מן המצוה
 ימין ושמאל למען יאריך ימים על ממלכתו
 הוא ובניו בקרב ישראל : סא לא
 יהיה לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה
 עם ישראל אשר יהוה נתתו יאכלו :
 ונחלה

שני

מבטח תצ"ד

מצוה תצח

מצוה תצט

מצוה ת"ק

מצוה תקא

מצוה תקב

מצוה תק"ג

מ

מ

ידן שלישי

תק"ד

מצוה תקה

פתגמא דיתוון לך לימינא ושמאלא :
 יב ונברא דיעביד ברשע בדיל דלא
 לקבלא מן כהנא דקאים לשמשא תמן
 קדסיי אלהך או לות דינא ויתקטיל נברא
 ההוא ותפלי עביד דביש מישראל :
 יג וכל עמא ישמעון ויודחלוון ולא ירשיעון
 עוד : יד ארי תיעול לארעא דניי אלהך
 יהיב לך ותרמה ותתב בה ותימר אמני עלי
 מלכא ככל עממיי דבסחרני : טו מנא
 תמני ערך מלכא דיתרעי יי אלהך ביה מנא
 אחך תמני ערך מלכא לית לך רשול מנא
 ערך נבר נוכרי דלא אחוך הוא : טז לחוד
 לא יסני ליה סוסון ולא יתיב ית עמא
 למצרים בדיל לאסנא סוסון ויזמר לכון
 לא תוספון למתב באורחא הדין עוד :
 יז ולא יסני ליה נשין ולא ישעי לביה
 וכספא וזהבא לא יסני ליה לחדא :
 יח ויהי כמתביה על כורסיה מלכותיה
 ויכתוב ליה ית פתשגן אורייתא הדא על
 ספרא מן קדם כהנא לינאי : יט ותהי
 עמיה ויהי קרי ביה כל יומי חייה בדיל
 דיולף למדחל קדסיי אלהיה למטר ית
 כל פתגמי אורייתא הדא וית קמיא האלין
 למעבדהון : כ בדיל דלא ירום לביה
 מאחזיה ובדיל דלא יסטי מן תפקידתא
 ימינא ושמאלא בדיל דיוריק יומין על
 טלכותיה דהוא ובגודו בגו ישראל :
 סא לא יהי לכהנא לינאי כל שבטא
 דלוי